

Eens tweetalig altijd tweetalig?

Column

Auteur: *Anneli Schaufeli*

Je kinderen tweetalig opvoeden lijkt eenvoudig als je de boekjes mag geloven. Zeker in een gemengde relatie: gewoon consequent als ouder één taal met je kind spreken. Makkelijk toch, als dat je moedertaal is?

Omdat we zelf als Turks-Nederlands stel hadden ervaren hoeveel tijd en energie het kost je als volwassene een heel andere taal eigen te maken, wilden wij onze kinderen graag tweetaligheid cadeau doen, gratis en voor niks.

Een eerste moment van triomf kan ik me nog goed herinneren. We zaten aan tafel, voor het kamerraam te ontbijten. Op straat rende een blaffende hond voorbij. Onze dochter van ongeveer anderhalf richtte zich tot mij: 'Mama, wafwaf!' en vervolgens draaide ze zich naar haar Turkstalige vader en zei: 'Baba, havhav!'. Een schoolvoorbeeld van het effect van de 'één taal één ouder'-strategie. Wat waren we trots. En als wij soms niet consequent genoeg waren, dan was onze kleine meid dat wel. Met kerstmis vertelde Baba met Dick Bruna's prentenboek in de hand het kerstverhaal in het Turks. Bij de engel aangeko-

men, werd Aylin boos en riep: 'Süt, Baba süt!' (Melk Papa, melk!). Vragend keken wij elkaar aan. Pas na lange seconden viel het kwartje: het Turkse woord voor 'engel' is 'melek'. Aylin hoorde dit woordje voor de eerste keer en ja, het lijkt verdacht veel op ...'melk'. Maar haar Baba mocht geen Nederlands tegen haar praten! Haar verontwaardiging spatte van haar gezichtje. En toen ontstonden de eerste barsten in dit zo mooie tweetalige plaatje. Aylin was bijna vier en ik haalde haar op de dag na Sinterklaasavond op bij het kinderdagverblijf. We hadden de leidsters betrokken in ons tweetalig scenario. De Turkse leidster sprak consequent Turks met onze dochter. Ik vroeg aan Aylin of ze enay had verteld wat ze van Sinterklaas had gekregen. Wat verongelikt antwoordde ze: 'Ik weet toch niet wat 'dokterskoffertje' in het Turks is!'. Naarmate de tijd verstreek, was er steeds meer dat ze niet wist en hield ze steeds vaker haar Turkse mond. Van lieverlee stapte haar vader over op het Nederlands. Toen Aylin een jaar of 9 was, sprak ze geen Turks meer.

Maar enkele jaren later gebeurde er iets: als puber kreeg ze op vakantie in Turkije contact met leeftijdgenoten die niet veel

over de grens spraken. Tot haar eigen verbazing hoorde ze zinnen uit haar mond komen waarvan ze zelf niet begreep waar die vandaan kwamen! Plotseling werd het voor haar zinvol Turks te kunnen spreken. Eenmaal weer thuis ging ze met woordenboeken naast haar computer chatten in het Turks met haar nieuwe vrienden. Vanaf dat moment kreeg ze de smaak te pakken, zocht ze steeds meer situaties op waarin ze het Turks nodig had en werd ze langzaam weer tweetalig.

Alle mooie strategieën uit de boekjes ten spijt, tweetaligheid konden we niet afdwingen. Functionaliteit en intrinsieke motivatie bleken onontbeerlijk. In de golfbeweging van tweetaligheid in ons gezin, was er gelukkig één vast baken: Baba is nooit Papa geworden.